

# Branná výchova obyvatelstva

Rezoluce XIV. sjezdu Komunistické strany Československa se významně dotýká zajištění spolehlivé obrany země a v té souvislosti ukládá úkoly i pro oblast branné výchovy obyvatelstva. V rezoluci je uvedeno: „Důležitým úkolem branné politiky strany a státu je na vyhraněné třídnicích a internacionálních základech prohloubit brannou výchovu a přípravu obyvatelstva, zvláště mládeže, posilovat jednotu armády a lidu tak, aby obrana naší socialistické vlasti se stala ctí a vlasteneckou povinností každého občana. Konkrétní úkoly při zajišťování branné výchovy a přípravy obyvatelstva mají Svazarm, ČSČK, ČSPO a další organizace NF.“ Již sama tato formulace jak svým obsahem, tak i rozsahem naznačuje, že branné výchově obyvatelstva věnuje vedení strany v současné době největší pozornost. Bylo to potvrzeno i ve zprávě, kterou na XIV. sjezdu KSČ přednesl generální tajemník soudruh Husák: „Obrana naší svobody a socialistických vymožeností je trvalým úkolem celé společnosti, nejen ozbrojených sil, ale i všech státních, společenských organizací a institucí, které zabezpečují úkoly obrany země komplexně v jednotném branném systému státu. Tyto úkoly se hodně zanedbaly. Vedení strany proto přijalo opatření, aby se prohloubila branná výchova obyvatelstva, zvláště mládeže, aby se upevňovala jednotu armády a lidu, aby obrana našeho socialistického státu byla ctí a vlasteneckou povinností každého občana.“ Je třeba ovšem šířeji objasnit, jaká opatření v oblasti branné výchovy obyvatelstva vedení strany přijalo a jaký vztah mají tato opatření k čs. lidové armádě.

Krátce před XIV. sjezdem KSČ, konkrétně 19. března 1971, projednalo předsednictvo ÚV KSČ návrh Jednotného systému branné výchovy obyvatelstva ČSSR, schválilo jej a přijalo k němu závazné usnesení. Současně rozhodlo, aby usnesení

o branné výchově bylo úzce spojováno s vojenskou politikou strany, kterou projednává XIV. sjezd KSČ a aby realizace tohoto usnesení byla spojována s realizací závěrů a usnesení sjezdu. Uvedené usnesení předsednictva ÚV KSČ je tedy tím souborem opatření, o kterém ve zprávě ústředního výboru KSČ mluvil soudruh Husák.

Branná výchova obyvatelstva v našem státě má již určitou tradici. Byla např. rozvíjena i na sklonku předmnichovské republiky, kdy pod přímou hrozbou fašismu i buržoazní vláda a Národní shromáždění přijaly opatření k posílení lidové obrany země. Avšak tato opatření byla přijata příliš pozdě (zákon o branné výchově až 1. 7. 1937), kdy již nebylo možné ve větším rozsahu rozvinout brannou přípravu obyvatelstva. Konečně události roku 1938, mnichovská zrada a s ní spojená i zrada naší buržoazie znemožnily, aby se lid ubránil proti fašismu a opřel se již tehdy o spojení nejvěrnějšího — Sovětský svaz. Po válce se v podstatě pokračovalo v rozvíjení té branné výchovy, pro kterou byl položen základ na sklonku první republiky. Po Únoru 1948 se však tento systém postupně rozpadl a bylo nutné vybudovat nový systém branné výchovy, odpovídající potřebám státu, který řeší úkoly přechodného období od kapitalismu k socialismu, ve kterém se plně realizuje diktatura proletariátu a vedoucí úloha komunistické strany.

Nový systém branné výchovy obyvatelstva, který přetrvál celých dvacet let, začal vznikat na počátku padesátých let. Tehdejší mezinárodní politická situace (především rozpoutání války v Koreji a stupňování studené války imperialistickými státy) však nedovolovala řešit brannou výchovu v celém komplexu a s dlouhodobějším výhledem. Nebyl tedy vyprac-

ván cílový model, podle kterého by byla branná výchova obyvatelstva ve společnosti cílevědomě a plánovitě rozvíjena. Neexistovaly v té době ani teoretické podklady, o které by se výstavba nového systému mohla opírat. Vývoj branné výchovy byl v té době ovlivňován především dvěma faktory, rozvojem a měnící se strukturou společnosti a potřebami zabezpečení spolehlivé obrany země, na niž měly rozhodující vliv revoluční změny ve vojenství. Tak jak se rozvíjela institucionální skladba společnosti a jak se rozšiřovaly a kvalitativně měnily nároky na zabezpečení obrany země, tak se také měnil, přizpůsoboval a narůstal systém branné výchovy obyvatelstva. Proto více než pevným systémem byla branná výchova volným spojením určitých celků, které vznikaly postupně, v různých časových obdobích, do jisté míry od sebe izolované.

Dosavadní systém branné výchovy přinesl za dvacet let své existence řadu pozitivních výsledků. Zabezpečil všeobecnou informovanost obyvatelstva o otázkách války a míru, o základních principech vojenské politiky strany, o třídním rozložení sil ve světě, o moderních bojových prostředcích — zvláště zbraních hromadného ničení, jejich účincích a způsobech ochrany proti nim apod. Obyvatelstvo bylo konkrétně připravováno k praktické činnosti pro případ ohrožení státu. Tímto způsobem byly za uplynulých dvacet let připravovány milióny školní mládeže, statisíce brančů a záloh a milióny ostatních obyvatel. Výsledky byly o to cennější, že účast na branné výchově je ve většině odvětví dobrovolná, uskutečňují ji dobrovolné společenské organizace s dobrovolnými cvičiteli a propagandisty.

Tento systém branné výchovy i přes pozitivní výsledky byl však postupně překonáván jak potřebami státu, tak i společenským vývojem. Zaostávala hlavně ideová výchovná práce mezi obyvatelstvem ve vztahu k obraně socialistické vlasti, zvláště výchova k socialistickému vlastnictví a proletářskému internacionalismu. Nedostatky začaly narůstat zvláště v první polovině šedesátých let a měly souvislost s narůstáním nedostatků v celospolečenském vývoji, který později vedl ke krizovým jevům. Branná výchova se stávala okrajovou záležitostí, její výsledky nebyly doceňovány a neviděla se její prospěšnost jak pro obranu státu vcelku, tak i pro Čs. lidovou armádu. Nepřiznivě se začala projevovat nesladčnost a neujasněnost cílů jednotlivých odvětví branné výchovy, jednotlivé resorty a společenské organizace neměly v této oblasti vymezenou působ-

nost, chyběla a dodnes chybí odpovídající zákonná úprava branné výchovy.

Velmi zhoubně v oblasti branné výchovy obyvatelstva působil pacifismus a liberalismus. Již XIII. sjezd KSČ v roce 1966 varoval před tímto nebezpečím. Ve svém usnesení proto stanovil: „Rozvíjet všelidový charakter obrany státu, pečovat o brannou výchovu obyvatelstva, překonávat pacifické a liberalistické tendence.“ Krátce po XIII. sjezdu, 26. 7. 1966 projednalo předsednictvo ÚV KSČ „hlavní směry ideologické a výchovné činnosti strany a státu na úseku obrany socialistické vlasti“, přijalo k těmto otázkám usnesení a uložilo vypracovat novou koncepci branné výchovy obyvatelstva. Tato nová koncepce měla vést k odstranění tehdejších nedostatků a k nastolení takového systému, který by vedl ke kvalitativnímu zvratu v branné připravenosti lidu. V krátké době byl skutečně vypracován návrh takového systému a byl připraven k projednání v předsednictvu ÚV KSČ v prvním čtvrtletí 1968. K tomu však již, pod vlivem známých událostí v požadovaném vývoji ve straně a společnosti v roce 1968, nedošlo.

Krizové období let 1968—1969 znamenalo další rychlý pokles v branné výchově obyvatelstva. Jednotlivá odvětví branné výchovy byla sice uskutečňována i nadále a dosahovaly se určité výsledky zvláště v odborné a technické přípravě, ale zcela zaostávalo politickovýchovné působení jak na dospělém obyvatelstvu, tak zvláště na mládeži. Svazarm, jedna z nejvýznamnějších organizací, které se na branné výchově podílely, stál na pokraji rozpadu. Ve školství se ozývaly hlasy, že je třeba brannou výchovu na školách zrušit nebo podstatně omezit a nechýbely ani takové názory některých pedagogů jako, že „branná výchova je přežitkem deformací z první poloviny padesátých let. Útoky, které byly pravicovými a kontrarevolučními silami vedeny proti armádě, bezpečnosti a Lidovým milicím, jejichž smyslem bylo oslabit a izolovat ozbrojené nástroje státní moci, směřovaly v neztenčené míře i do oblasti branné výchovy a zanechaly vážné stopy zvláště ve vědomí a postojích obyvatelstva ve vztahu k obraně socialistické vlasti. Vždyť od tohoto stavu byl již jen krok k volání po neutralitě, k osočování Sovětského svazu a jeho ozbrojených sil i k nesprávnému výkladu, chápání a odporu proti internacionální pomoci pěti socialistických států Varšavské smlouvy naší straně a společnosti v srpnu 1968.

Není bez významu, že ve stejné době, kdy XIII. sjezd KSČ varoval před nebezpečím pacifismu a kdy usnesení PUV z 26. 7. 1966 dalo úkoly k překonání nepřizniv-

vého stavu a ke změně kvality v branné výchově obyvatelstva, se i některé další socialistické země zabývaly obdobnými otázkami a záměry. Byl to především Sovětský svaz, ale i Polská lidová republika, Maďarská lidová republika. Opatření komunistických stran a vlád těchto zemí byla významná a měla pro další rozvoj branné připravenosti jejich obyvatelstva rozhodující význam. Proto také tyto země dosahují v branné výchově obyvatelstva velmi dobré výsledky, zatím co naše společnost překonává i v této oblasti pozůstatky jak z dřívějšího vývoje, tak i krizového období.

V roce 1969 bylo znovu započato s tvorbou návrhu nového systému branné výchovy obyvatelstva. Bylo možno se opřít o nové možnosti, které byly dány novým vedením strany po dubnu 1969. Do návrhu bylo možno zakotvit nejen zásady vojenskoodborného rázu, ale především cíle a úkoly z hlediska potřeb účinnějšího politickovýchového působení na obyvatelstvo. Bylo dále možné rozpracovat uplatňování vedoucí úlohy strany v této oblasti, práva a povinnosti jednotlivých institucí ve společnosti a respektovat federální uspořádání státu.

Tento nový návrh koncepce branné výchovy byl schválen 19. března 1971 jako jednotný systém branné výchovy obyvatelstva ČSSR. Přívlasek „jednotný“, který je v názvu systému obsažen, je výrazem nové kvality této soustavy. Ukazuje, že jde o systém propracovaný, předem promyšlený, uvnitř sladěný, s ujasněnými vazbami i systémem řízení a koordinace.

Než však přistoupíme k objasňování některých zásad nového systému, je nutné uvést jeho vztah k brannému systému státu a ke komunistické výchově obyvatelstva.

Názvy obou systémů se často zaměňují, a to i mezi vojáky z povolání. Branný systém zahrnuje všechna opatření, která náš socialistický stát uskutečňuje ke své obraně, tedy opatření politická, ekonomická, vojenská i jiná. XIII. sjezd KSČ ukládal „nadále zdokonalovat náš obranný systém, budovat jej jako pevnou soustavu schopnou kdykoli spolehlivě vystoupit na obranu socialistických vymožeností lidu, rozvíjet jej v jednotě politických, ekonomických a vojenských opatření, při plném využití předností socialismu a respektování jeho vymožeností.“ XIV. sjezd tyto zásady dále rozvádí, když ve své rezoluci ukládá: „Trvalým úkolem celé společnosti, ozbrojených sil, státních a společenských orgánů a institucí je zajištění spolehlivé

obranu země a socialistických vymožeností našeho lidu. Toho lze dosáhnout jen v rámci jednotného úsilí zemí Varšavské smlouvy, v plném souladu se zájmy všech jejich členských států, v nerozborném přátelství a spojení se Sovětským svazem.“

Jednotný systém branné výchovy obyvatelstva ČSSR je nedílnou součástí branného systému ČSSR, je mu tedy podřízen, tvoří část celku, je tedy jedním z podsystemů celkového branného systému státu. Zabývá se specifickou oblastí přípravy obrany státu — brannou výchovou a přípravou obyvatelstva.

S těmito otázkami souvisí i názvosloví, které v jednotném systému branné výchovy používá. Jistě jste si povšimli, že sjezdová rezoluce mluví o branné výchově a přípravě, i když usnesení PUV KSČ z 19. 3. 1971 naopak mluví o branné výchově. V oblasti branné výchovy se používá celá řada názvů nesprávně, někde i názvů zastaralých, které nemají oporu v zákonech, řádech nebo předpisech. Celá oblast přípravy obyvatelstva k obraně se nazývá **brannou výchovou**. Tento název zahrnuje jak formální stránku této činnosti, tedy vytváření politických postojů, mravních kvalit a vlastností, tak i stránku naukovou nebo odborně technickou, tedy získávání potřebných vědomostí, dovedností a návyků. Termín branná výchova používáme nejen proto, že jde o součást komunistické výchovy lidu, ale především proto, že zvláště v současné době a také v příštích dnech bude v této oblasti převažovat a vyžadovat prvořadou péči ideově výchovné působení mezi obyvatelstvem, ovlivňování myšlení lidí, jejich postojů k obraně socialistického státu. Termín branná výchova je tedy výrazem chápání této oblasti jako integrované politickovýchové i výcvikové činnosti.

Bude správně používat nadále i jiné termíny tak, jak jsou uvedeny v jednotném systému branné výchovy: tedy **branná příprava záloh** místo mimovojácká příprava, **branná výchova školní mládeže**, místo civilní obrana škol, **příprava branců**, místo předvojenská příprava branců [nemůže být povojenská], **příprava obyvatelstva k obraně vlasti** místo všeoškolní příprava nebo příprava obyvatelstva k obraně vlasti apod.

Je-li v rezoluci sjezdu použit termín branná výchova a příprava, pak jen proto, aby širokým masám obyvatelstva našeho státu, které se budou s rezolucí seznamovat, bylo na první pohled jasno, že jde jak o výchovu, tak i o přípravu [výcvik] obyvatelstva k obraně, aby tedy nesprávným výkladem nebyly úkoly, které strana

před společností staví, zužovány nebo zkreslovány.

Branná výchova je správně považována za nedílnou součást komunistické výchovy občanů. I o toto pojetí byly v minulosti vedeny zápasy. Někteří pedagogové se bránili tomu, že branná výchova byla takto chápána. Odvolávali se dokonce na sovětskou Kairovou učebnici pedagogiky a poukazovali na to, že komunistická výchova má jen pět složek: výchovu mravní, rozumovou, tělesnou, estetickou a pracovní. Opomíjeli však přitom, že mnozí významní pedagogičtí teoretikové přinášeli i jiná členění komunistické výchovy a někteří z nich uvažovali i brannou výchovu. Konečně, teoretické spory o to, jaký vztah má branná výchova ke komunistické výchově občanů našeho státu můžeme ponechat badatelské činnosti pedagogické vědy. Faktem však zůstává, že **branná výchova významnou měrou přispívá ke komunistické výchově občanů, že posiluje jejich socialistické vlastenectví a proletářský internacionalismus a že směřuje k výchově občana socialistického státu — budovatele a obránce socialismu a komunismu.** Vztah komunistické a branné výchovy konečně potvrzují i obě usnesení předsednictva ÚV KSČ, at již z 26. 7. 1966 nebo 19. 3. 1971.

O poslání, úkolech, rozsahu a formách branné výchovy panují v naší veřejnosti, a to i mezi funkcionáři těch organizací, které se na uskutečňování branné výchovy podílejí, rozličné názory. Nejčastěji je zužována jen na branný výcvik, na předávání vědomostí a vytváření dovedností a návyků. Často je také zužována na některé ze svých odvětví. A právě proto toto staré pojetí bude největší překážkou v chápání nové kvality branné výchovy, v pochopení jednotného systému v celém jeho rozsahu a ve všech jeho souvislostech. V čem je především ta nová kvalita nové koncepce branné výchovy?

Předsednictvo ÚV KSČ ve svém usnesení z 19. 3. 1971 **považuje za základní otázku nezbytnost chápat brannou výchovu jako jednu z důležitých stránek politické a ideologické činnosti strany, státních orgánů a společenských organizací a podstatně prohloubit její provádění.** Touto zásadou je dán nový charakter branné výchovy. Jde tedy především o formování pozitivních politických a morálních hodnot občana našeho státu — obránce socialistické vlasti, o přeměnu jeho myšlení na základě učení marxismu leninismu.

Usnesení tuto zásadu dále konkretizuje. Hlavní důraz klade na osvětlování hlav-

ních problémů současné epochy a projevů současného boje mezi socialismem a kapitalismem, na objasňování třídní podstaty kapitalistického společenského zřízení, na odhalování charakteru soudobého imperialismu a jeho agresivní politiky vůči socialistickým zemím a dalším pokrokovým silám světa. Usnesení ukládá trvale upevňovat ve vědomí pracujících socialistické vlastenectví, proletářský internacionalismus a hrmost nad dosaženými výsledky, upevňovat přesvědčení o nutnosti posilování socialistické obrany země a celého socialistického tábora, opřené o sílu Sovětského svazu a zemí Varšavské smlouvy. Občanům se má přesvědčivě ukazovat politická, hospodářská a vojenská síla socialistického tábora, která je dnes rozhodujícím faktorem při hodnocení poměru sil, brzdou válečných snah imperialistů a rozhodujícím činitelem k zachování míru. V souvislosti s tím bude nutné objasňovat leninské principy výstavby a upevňování socialistické obrany země a jejich ozbrojených sil. Branná výchova má být rozvíjena na bojových tradicích naší strany, dělnické třídy, domácího odboje a ozbrojených sil, které bojovaly po boku Sovětského svazu tak, aby v předstávách a citech zvláště mladé generace vyrůstal pravdivý obraz o zápasu komunistické strany a pracujícího lidu za vybudování socialismu, za jeho upevňování a pevnou ochranu jeho výstavby.

Branná výchova se tedy v příštích letech bude jednoznačně orientovat především na myšlení lidí a na vytyčení jejich pozitivních postojů k obraně země a že se bude v tomto směru zaměřovat především na mládež. Nedávné události krizového období ve straně a společnosti nás poučily, že oblast ideové výchovného působení je i v branné výchově tou rozhodující oblastí a že musíme důsledně, nesmlouvavě a trpělivě napravovat chyby a nedostatky, kterých jsme se v minulosti dopouštěli. To ve vztahu k branné výchově obyvatelstva plně platí i pro Čs. lidovou armádu.

Bylo by ovšem nesprávné podcenit druhou stránku branné výchovy — praktickou připravenost občanů k těm činnostem, které by v případě ohrožení naší samostatnosti nebo napadení našeho státu byli nuceni uskutečňovat k ochraně svých životů, k zabezpečení chodu naší ekonomiky a také k aktivní obraně proti všem silám nepřítelů, které by se na teritoriu státu objevily. Obojí tvoří jednotu, obojí je stejně závažné k zabezpečení všelidové obrany země, i když přesvědčení a pozitivní postoje občanů mají zásadní a rozhodující význam.

Bez pochopení těchto základních otázek nelze správně pochopit hlavní cíl branné výchovy obyvatelstva, který je v jednotném systému stanoven. **Hlavním cílem branné výchovy je dosáhnout, aby každý československý občan cítil vysokou odpovědnost za osud naší socialistické vlasti, aby byl neustále připraven postavit se na její obranu a obětavě bojovat za její svobodu a nezávislost, za vítězství komunismu.** Z tohoto hlavního cíle jsou pak odvozeny i cíle jednotlivých součástí nebo odvětví branné výchovy obyvatelstva.

Branná výchova je tedy proces formování morálně politických a bojových kvalit a psychických vlastností občanů, nezbytných ke splnění nejvyššího vlasteneckého úkolu — obrany vlasti, formování uvědomělých postojů k obraně socialistické vlasti a socialistického táboře a dále o přípravu mladé generace a dospělých občanů k osvojování si a udržování potřebných branných odborných vědomostí, dovedností a návyků.

Z hlediska svých cílů a obsahu se člení branná výchova na složky morální a politickou, odborně technickou, tělovýchovnou a psychologickou. Z hlediska zaměření a forem branné výchovy zahrnuje:

- brannou výchovu na školách,
- přípravu branců,
- brannou přípravu záloh,
- přípravu obyvatelstva k civilní obraně,
- zájmovou brannou činnost.

O učenění těchto součástí branné výchovy, o jejich cílech, obsahu, formách a vztahu Čs. lidové armády k nim se nebudu více rozšiřovat. Jsou stanoveny předpisem „Základní ustanovení o účasti Čs. lidové armády na branné výchově obyvatelstva ČSSR“ (Zákl-2-1), který byl vypracován již v souladu s jednotným systémem, je schválen ministrem národní obrany, vztahuje se na všechny vojáky z povolání a je k dispozici na všech stupních velení.

\*

Naznačil jsem již, že pro charakter jednotného systému branné výchovy a jeho další rozvoj jsou určující socialistický charakter našeho státu, vedoucí úloha Komunistické strany Československa a tvůrčí uplatňování její vojenské politiky, dále charakter přístupu k možné válce, úloha zápolí a předpokládaný průběh ozbrojeného střetnutí, místo a odpovědnost ČSSR ve společenství socialistických zemí a potřeby zabezpečení obrany vlasti.

Systém branné výchovy vychází z principu vedoucí úlohy strany ve společnosti,

ze zásad její vojenské politiky, respektuje federální uspořádání státu, rozdílné nároky na brannou připravenost jednotlivých skupin obyvatelstva, psychiku obou našich národů a jejich branné a vojenské tradice i zkušenosti z branné výchovy v minulosti. Bylo přihlédnuto i ke zkušenostem z branné výchovy v ostatních socialistických zemích a byly z toho vyvozeny závěry pro naše potřeby. Šlo zejména o poznatky z řešení zákonné úpravy branné výchovy, o působení státních orgánů v této oblasti, vymezení jejich odpovědnosti a o zkušenosti, jak zkvalitnit ideově výchovné působení na obyvatelstvo, zvláště mládež.

Institucionální skladbu jednotného systému branné výchovy tvoří pod vedením Komunistické strany Československa zastupitelské sbory, státní řídící a výkonné orgány, společenské organizace hospodářské resorty a vědeckovýzkumná pracoviště. Přitom ovšem každá z těchto institucí má v branné výchově své úkoly, které odpovídají jejímu poslání a charakteru, její společenské funkci. Úsilí všech institucí však směřuje k jednomu cíli, a proto vystupuje do popředí jejich akční jednotná, zabezpečovaná řízení a koordinace.

Koncepce branné výchovy vychází a bude vycházet z vojenské politiky strany, která je určována usneseními ÚV KSČ a jeho orgánů. ÚV KSČ je hlavní řídící orgán v řešení otázek obrany státu, mezi něž patří i branná výchova. Usnesení PUV KSČ z 19. 3. 1971 je názorným příkladem toho, že si strana plně uvědomuje svou odpovědnost za realizaci této části své vojenské politiky. Strana sjednocuje úsilí státních, hospodářských a společenských orgánů a organizací k uskutečnění své vojenské politiky v oblasti branné výchovy. Působí k tomu, aby jejich činnost byla v souladu s požadavky na připravenost obyvatelstva k obraně socialistické vlasti. Stranické orgány na všech stupních zabezpečují komplexní přístup ke koncepčnímu rozpracování a realizaci branné výchovy.

Součástí materiálů, které byly předsednictvem ÚV KSČ 19. 3. 1971 v oblasti branné výchovy schváleny, je i „Působnost orgánů státní správy a složek Národní fronty na úseku branné výchovy obyvatelstva“. V tomto dokumentu jsou stanoveny konkrétní úkoly konkrétním orgánům a organizacím, Federálním shromážděním, Radou obrany státu a vládou ČSSR počínaje a závodů, podniků, úřadů, státními statky a družstvy konče. Přesahovalo by možnosti tohoto článku uvést působnost jednotlivých orgánů a není to k potřebě širší vojenské veřejnosti ani nutné. Proto se soustředíme na pochopení těch úkolů, které se dotýkají armády a některých jejích stupňů velení.



## Ministerstvo národní obrany má stanoveno:

- navrhuje spolu s ministrem vnitra ČSSR koncepci a hlavní směry rozvoje a propagace branné výchovy obyvatelstva,
- je odborným a metodickým orgánem v branné výchově,

- plní funkci státního dozoru v branné výchově v rozsahu stanoveném vládou ČSSR,

- organizuje účast příslušníků Čs. lidové armády na branné výchově,

- prostřednictvím hlavní politické správy ČSLA pomáhá z hlediska potřeb branné výchovy obyvatelstva zejména v ideově výchovné a vojensko-vlastenecké práci, podílí se v souladu s potřebami obrany země a činností armády na jejím rozpracování a uskutečňování,

- řídí a koordinuje vědecký výzkum otázek branné výchovy v rámci armády a uplatňuje u jiných orgánů požadavky na jejich vědecké rozpracování,

- poskytuje vojskopolitickou, odbornou, kádrovou, materiální a technickou pomoc orgány ČSLA příslušným resortům, institucím a společenským organizacím při realizaci úkolů branné výchovy,

- zabezpečuje aktivní podíl vědeckých, kulturních a uměleckých složek ČSLA.

Usnesení předsednictva ÚV KSČ z 19. 3. 1971 jsou tyto úkoly dále rozšířeny a upřesněny. Např. se ukládá dbát na soustavné využívání zkušeností z ostatních socialistických států v oblasti branné výchovy, aktivně spolupracovat se sovětskými vojsky v ČSSR při branné výchově mládeže a obyvatelstva v duchu revolučních tradic a internacionální bojové spolupráce československého a sovětského lidu, podílet se na tom, aby cíle a obsah branné a vojensko-vlastenecké výchovy byly důsledně realizovány zejména na úseku komunistické výchovy mládeže, sledovat, aby branná problematika měla odpovídající místo v zaměření kulturní a umělecké činnosti a v kulturně masové práci. Hlavní politické správy ČSLA se dále mimo jiné ukládá i podílet se na tom, aby se branná výchova stala trvalou organickou součástí programového zaměření tisku, rozhlasu, televize a filmu, usměrňovat a koordinovat činnost masových sdělovacích prostředků v zájmu úspěšného řešení těchto úkolů a aktivizovat sekci branných redaktorů Svazu čs. novinářů a orientovat její činnost na realizaci problémů vojenské politiky strany a úkolů branné výchovy.

Úkoly jsou stanoveny i pro vojenské okruhy a místní vojenské správy. **Velitelstvím vojenských okruhů** se ukládá:

- podílet se podle pokynů MNO a z pověření Rad obrany republik na roz-

pracování koncepce branné výchovy v podmínkách národních republik,

- spolupracovat a pomáhat národním orgánům státní správy a společenských organizací po stránce organizační, metodické, kádrové a materiální,

- v mezích své působnosti zabezpečovat úkoly branné výchovy u vojsk a místních vojenských správ,

- koordinovat v rámci teritoria i účast ostatních složek armády na rozvíjení branné výchovy.

Místním vojenským správám je uloženo zabezpečovat plnění úkolů branné výchovy obyvatelstva v rozsahu své odpovědnosti, spolupracovat s orgány státní správy a společenských organizací a poskytovat jim odbornou a metodickou pomoc.

Podle rozhodnutí ministra národní obrany jsou vypracovávány na všech stupních velení konkrétní plány politickoorganizačních opatření k realizaci usnesení PÚV KSČ z 19. 3. 1971 tak, aby každý stupeň našel k usnesení a k branné výchově obyvatelstva svůj vztah a k tomu volil i konkrétní opatření.

Jednotný systém branné výchovy obyvatelstva ČSSR není jednou pro vždy dané dogma. Je koncipován jako jednotná, ale otevřená a dynamická soustava. I nadále se bude vyvíjet jako naše společnost, tak také požadavky na zabezpečení obrany státu. Tomu se musí systém branné výchovy přizpůsobovat.

Usnesení předsednictva ÚV KSČ z 19. 3. 1971 není také jednorázový akt. Dalo jasné cíle, úkoly a perspektivy, které budeme realizovat celou řadu let. Bylo by proto nesprávné se domnívat, že po objasnění usnesení a plnění nejobtížnějších úkolů práce s usnesením končí. Bude to trvalý úkol a usnesení budeme důsledně realizovat do té doby, dokud vedení strany na základě zhodnocení situace a potřeb nepřijme usnesení nové, kvalitativně vyšší. Branná výchova je proces, který nelze vyřešit nebo splnit jednorázově a usnesení PÚV KSČ nás k tomu orientuje, ale i zavazuje.

Výsledky, dosažené při této činnosti budou především závislé na lidech. Lidé, členové strany, příslušníci společenských orgánů a organizací, státní správy, hospodářských resortů, podniků, závodů, prostě všech organizací, které mají k branné výchově jakýkoliv vztah, budou rozhodovat o realizaci uvedeného usnesení, o stavu a úrovni branné výchovy a jejích výsledcích. Bez jejich obětavé práce bychom nebyli schopni uvádět i na tomto úseku politiku strany do života.